

УДК 72:711.459.6

к. арх., доцент Василенко Л.Г.,

ORCID 0000-0002-3122-0917,

Морозік А.С., arch_a@ukr.net, ORCID 0000-0002-9325-3837,

Київський національний університет будівництва та архітектури

ПРИНЦИПИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВОГО МІСТЕЧКА ВІДКРИТОГО ТИПУ НА ПРИКЛАДІ М. СТАРОКОСТЯНТИНІВ

Висвітлюються принципи, методи та прийоми модернізації військових містечок, які застосовані та апробовані на прикладі військового об'єкту, що розташований в м. Старокостянтинів Хмельницької області.

Ключові слова: принципи модернізації, детальний план території, осучаснення, військове містечко, архітектурно-планувальна та функціональна структура, апробація, архітектурне середовище.

Актуальність теми. Проведене дослідження та аналіз архітектурно-планувальної структури та забудови військового містечка відкритого типу в м. Старокостянтинів сприяло виявленню існуючих недоліків архітектурного та містобудівного середовища. Для реалізації ефективних та актуальних шляхів осучаснення планування, функціонального зонування, системи культурно-побутового обслуговування та інфраструктури військових містечок існує необхідність розробки нових підходів до вирішення проблематики їх модернізації. Державні цільові програми визначають пріоритетні напрямки розвитку окремих галузей. Основні положення, щодо реформування Збройних Сил України та розвитку військових територіальних об'єктів, викладені в плані заходів Міністерства оборони України з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “України – 2020” схвалено від 12 січня 2015 року. Концепція передбачає осучаснення військових містечок, формування на їх основі системи автономних військових баз з необхідною інфраструктурою для розташування військових частин з фондом службового житла в поєднанні з системою первинного обслуговування для військовослужбовців та членів їх сімей [3].

Мета статті на прикладі військового містечка розташованого в м. Старокостянтинів розкрити шляхи модернізації архітектурно-планувальної та функціональної структури, що сприятимуть покращенню умов архітектурного середовища.

Стан дослідження. Науковою діяльністю спрямованою на формування загальних принципів методики осучаснення архітектурного та містобудівного середовища займалися науковці: Т.Ф. Волкова, А.М. Плешкановська, які

вивчали проблеми реновації міських територій та напрямки їх функціонального переосвоєння в сучасних соціально-культурних умовах [2, 7]; Проблеми та методи модернізації районів масової житлової забудови 1960-1970-х років досліджували М.М. Дьомін, М.В. Биваліна, [1]; О.А. Максименко, В.І.Мухін досліджували проблеми осучаснення житлових територій військових містечок, а також розглядала напрямки розвитку та архітектурно-планувальної організації центрів обслуговування військових містечок [4, 5]. Вищезазначені роботи мають наукову значимість та вагомість, разом з тим, існують актуальні питання модернізації військових містечок, які залишаються недостатньо дослідженими і потребують розробки нових підходів в сучасних соціально-культурних умовах.

Основний матеріал статті. Аналіз досвіду планування та забудови військових містечок дозволив виявити основні недоліки та причини, що визначають потребу в модернізації: невідповідність сформованої планувальної структури зростаючим вимогам, новим функціям, недостатня ефективність використання територій, моральний і фізичний знос забудови. Разом з тим, був проведений передпроектний аналіз, де досліджено існуюче планування та забудову військового містечка, планувальні обмеження, розміщення громадських об'єктів та їх пішохідна доступність. Прикладом модернізації військових територіальних об'єктів є територія спеціального призначення в місті Старокостянтинів Хмельницької області (Рис. 1).

Проект осучаснення цивільної (житлової) частини військового містечка передбачений в напрямку територіального розвитку та трансформації існуючої функціональної структури спрямований на забезпечення військовослужбовців житлом, підвищення рівня житлового забезпечення та соціально-побутового обслуговування. На прикладі військового об'єкта в м. Старокостянтинів бачимо можливості покращення архітектурного середовища шляхом застосування вищеперерахованих положень. Використані принципи територіального розвитку та трансформації військових містечок поєднують планувальні функціональні та об'єктні напрямки прогресивного розвитку, шляхи їх реалізації зумовлені застосуванням методів та прийомів осучаснення військових територіальних об'єктів. Метод екстенсивного розвитку, метод перепланування, реорганізація, метод пристосування, функціональної відповідності та оновлення є можливим алгоритмом застосування вищезазначених принципів. Також нами виявлені відповідні прийоми розвитку архітектурного простору: освоєння нових територій, вибіркоче будівництво, зміна функціонального призначення території. Принципи, методи та прийоми модернізації військових містечок визначені у відповідності до існуючої проблематики сучасних військових територіальних об'єктів України та з

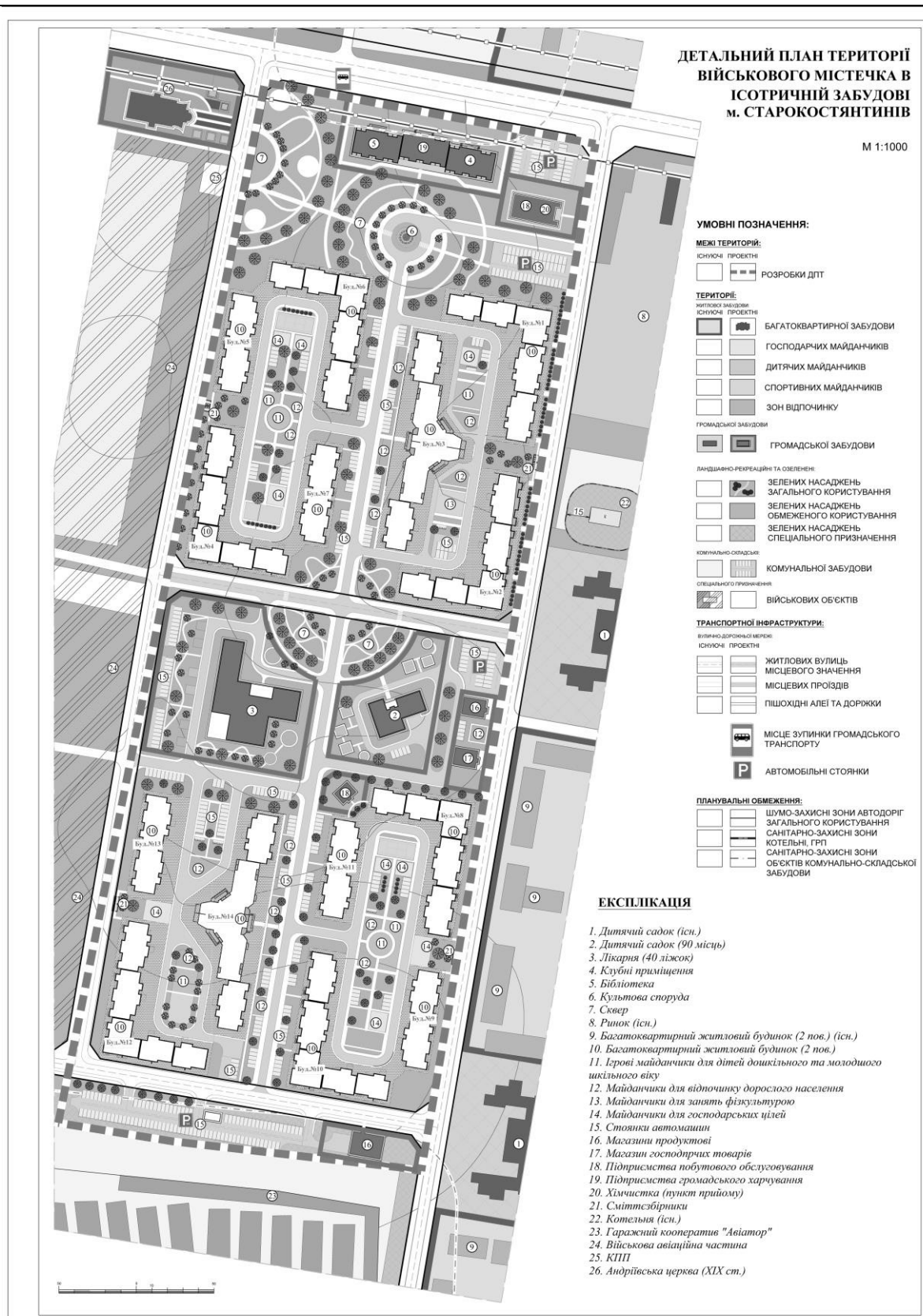
врахуванням недоліків архітектурного середовища. Різноманітність містобудівних ситуацій, особливості архітектурно-планувальних та об'ємно-просторових рішень визначили необхідність комплексного використання методів та прийомів. Їх комбінації дозволять визначати доцільні напрямки осучаснення для конкретного містобудівного об'єкту.

Фактори, які впливають на проектну архітектурно-планувальну та об'ємно-просторову організацію: особливості планування існуючої забудови міста; планувальні обмеження; матеріали історико-архітектурного опорного плану, врахування санітарно-гігієнічних та протипожежних нормативів.

Основними принципами планувально-просторової організації при розробленні детального плану території, на яких базується проектне рішення являються: взаємозв'язки планувальної структури військового містечка з існуючою планувальною структурою; забезпечення проектного кварталу об'єктами соціального, громадського, побутового та культурного обслуговування. На території проектно-цивільної частини військового містечка запроектовані секційні багатоквартирні житлові будинки середньої поверховості. Загальний обсяг житлового фонду багатоквартирної забудови, що проектується, розрахований згідно нормативної житлової забезпеченості, яка дорівнює $21,0 \text{ м}^2$ на 1 людину. Середня житлова забезпеченість в новій забудові за розрахунками складатиме $26,7 \text{ м}^2/\text{чол.}$, щільність населення становитиме: 76 чол./га з врахуванням повного комплексу об'єктів громадського обслуговування (рис. 1).

Ділянка, що проектується, знаходиться в центрально-західній частині міста на території військової частині занедбаного солдатського саду та незабудованих території, що належать Міністерству Оборони України. Територія розробки детального плану займає площу 15,25 га і межує з військовою частиною та з територіями громадської та житлової забудови вздовж вул. Софійської та Миру, в південній частині розташований гаражний кооператив. На ділянці проектування частково розташовуються існуючі будівлі військової частини, а саме: їдальня, корпус, автостоянка, що пропонуються до зносу, враховуючи високий рівень амортизації. Натомість перенесення їх заплановане на територію військової частини в рамках її модернізації (Рис. 1).

Планування цивільної частини військового містечка в м. Старокостянтинів - регулярне, запроектовані квартали багатоквартирної житлової забудови, що представлені секційними будинками середньої поверховості з вбудованими об'єктами щоденного обслуговування. Створені напіввідкриті камерні прибудинкові простори з комплексом дитячих майданчиків, місць тихого відпочинку, майданчиків для занять фізкультурою, господарських зон, гостьових стоянок.

виконали: асп. А. Морозік, студ. О. Новак

Рис. 1. Детальний план військового містечка відкритого типу в м. Старокостянтинів

Запроектована громадська забудова представлена дошкільними, позашкільними, лікувальними, торгівельними об'єктами та закладами побутового обслуговування. Організована система пішохідних зв'язків зі врахуванням розповсюдження потоків пішоходів та навантаження на ландшафт, також передбачено озеленення та благоустрій території цивільної частини. В основу розрахунків чисельності населення нового житлового фонду покладений принцип розселення сімей в багатоквартирному житловому фонді з врахуванням розрахунку за коефіцієнтом сімейності, що визначений в генеральному плані міста Старокостянтинова.

З метою забезпечення оптимальних умов проживання населення на території цивільної частині військового містечка в проекті виконано розрахунок площі озелених територій загального користування житлових районів у відповідності з ДБН 360-92** (за нормативним показником 6 м² на чол.). Місця зелених насаджень загального користування передбачені в межах розробки детального плану території в центральній та північно-західній ділянці з подальшою організацією місць відпочинку та благоустрою, а також в північній частині біля громадських об'єктів (Рис. 1) [6].

Проектні рішення детального плану території з модернізації цивільної частини військового містечка в м. Старокостянтинів реалізовані за допомогою використання принципів, методів та прийомів осучаснення. Створена оновлена архітектурно-планувальна структура військового територіального об'єкта. Запропоноване регулярне планування з організацією кварталів багатоквартирної житлової забудови, що представлені секційними будинками середньої поверховості. В проектному рішенні забезпечений повний комплекс щоденного обслуговування для забезпечення культурно-побутових потреб населення. Організовані озеленені внутрішні дворові простори для короткочасного відпочинку жителів цивільної частини військового містечка.

Список літератури:

1. Дьомін М.М. Проблеми та методи модернізації районів масової житлової забудови 1960-1970-х років (на прикладі м. Києва) / М.М. Дьомін, М.В. Биваліна // Містобудування та територіальне планування: Наук.-техн. збірник / Відпов. ред. М.М. Осетрін. – К. : КНУБА, 2005. – Вип. 21. – С. 67-75.
2. Волкова Т.Ф. реабилитация городской жилой среды. Социально-градостроительный аспект: учеб. пособие / Т.Ф. Волкова. – Пенза: ПГУАС, 2014. – 116 с.
3. Закон України: «Про державні цільові програми» // Відомості Верховної Ради України (ВВР) . – 2004, N 25. – 352 с.
4. Максименко, Ольга Александровна. Архитектурно-планировочная организация центров обслуживания военных городков : автореферат дис. ... кандидата архитектуры: 05.23.21 / Максименко Ольга Александровна; [Место защиты: Центр. науч.-исслед. и проект. ин-т жилых и обществ. зданий] Москва, 2013. – 26 с.

5. Мухин В.И. Социально-демографические основы совершенствования организации жилых территорий постоянного населения военных городков / В.И. Мухин. – Л., ЛВВИСКУ, 1985. – 355 с.
6. Планировка и застройка военных городков: Нормы проектирования. ВСН 34-89. / МО СССР М., 1989. – 88 с.
7. Плешкановська А.М. Методологія комплексної реконструкції міста : автореф. дис. ... д-ра техн. наук / А.М. Плешкановська; К.: КНУБА. - Київ, 2013. - 40 с.
8. Плешкановська А.М. Проблеми реновації забудови міських територій / А. М. Плешкановська // Містобудування та територіальне планування: Наук.-техн. збірник / Відпов. ред. М.М. Осетрін. – К. : КНУБА, 2006. - Вип. 25. - С. 183-191
9. Методика реконструкции городов / ЦНИИПградостроительства. – М.: Стройиздат, 1975. – 197 с.
10. Шепелев Н.П. Реконструкция городской застройки: Учеб. для строит. спец. вузов. / Н.П. Шепелев, М.С. Шумилов – М.: Высш. шк., 2000 – 271 с.

к. арх., доцент Василенко Л.Г., Морозик А.С.,
Киевский национальный университет строительства и архитектуры

ПРИНЦИПЫ МОДЕРНИЗАЦИИ ВОЕННОГО ГОРОДКА ОТКРЫТОГО ТИПУ НА ПРИМЕРЕ . СТАРОКОНСТАНТИНОВ

В статье освещаются принципы, методы и приемы модернизации военных городков, которые применены и апробированы на примере военного объекта, расположенного в г. Староконстантинов Хмельницкой области.

Ключевые слова: детальный план территории, принципы модернизации, военный городок, архитектурно-планировочная и функциональная структура, апробация, архитектурная среда.

Vasylenko L.G., Morozik A.S.,
Kyiv National University of Construction and Architecture

PRINCIPLES MODERNIZATION OF THE CANTONMENT OPEN TYPE FOR EXAMPLE OF THE CITY STAROKONSTANTINOV

The article describes the principles, methods and techniques of modernization of military settlements, which are applied and tested on an example of a military object located in the city of Starokonstantinov, Khmelnytsky region.

Key words: detailed plan of the territory, principles of modernization, modernization, military town, architectural and planning structure and functional structure, approbation, architectural environment.